

Z Á P A D O Č E S K Á   U N I V E R Z I T A   V   P L Z N I
F a k u l t a   f i l o z o f i c k á
K a t e d r a   g e r m a n i s t i k y   a   s l a v i s t i k y

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek oponenta)

Práci předložila studentka: Hana Hájková
Název práce: Prager deutsche Literatur – Erinnerung an die deutschsprachigen Schriftsteller in Prag

Hodnotil: Dr. phil. Boris Blahak, M. A.

1. CÍL PRÁCE (uved'te, do jaké míry byl naplněn):

Autorka bohužel v úvodu neuvádí konkrétní cíl své práce. Pouze oznamuje, že se bude „zabývat německy mluvícími autory pražské německé literatury a jejich stopami v Praze“ (s. 1), což není vědecký cíl. Přesto lze z četby práce nabyt dojmu (i s ohledem na přílohu), že autorce jde o popis pražské literární paměťové krajiny. Tento směr naznačuje i název práce. Pokud to tak bylo myšleno, pak lze tento cíl (který není nikde explicitně vyjádřen a je obtížně identifikovatelný) označit – byť s výhradami - za „do jisté míry dosažený“. Ve shrnutí však uvádí: „tento vztah [diskutovaných autorů] k Praze je nejdůležitější částí mé bakalářské práce“ (s. 48). Pokud zde byl (dodatečně) formulován cíl, pak není jasná souvislost mezi názvem práce a jejím rozvržením. S jistou velkorysostí by se však i v tomto případě dalo hovořit o „přibližném dosažení“ cíle.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ

(náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Práce má čistě kompilační charakter. Dalo by se říci, že je strukturována logicky, ale v podstatě se skládá pouze z řady biblio-biografických nástinů. Vlastní výzkum autorky je tedy minimální. Rozpory ve struktuře práce vznikají v kap. 2, která se týká spíše turistického zájmu o Prahu (legendy, data, stavby, památky) a s literárním životem města má pramálo společného. Na tomto místě by se hodilo vysvětlení demografických vztahů německého, českého a zejména židovského osídlení Prahy, aby bylo možné popsat interetnicko-kulturní pozadí následujících biblio-biografických kapitol.

Poněkud opožděně (kap. 3.2) je pojednáno o židovském osídlení v Praze. Pražské dějiny ostatních etnických skupin však zůstávají nedotčeny. V uspořádání podkapitol 3. kapitoly je jistá nelogičnost (logické pořadí by bylo 3.2 – 3.1 – 3.2). Kap. 3.3 nabízí zdařilé kritické zkoumání pojmu „Pražský kruh“, ale obsahuje také mnoho nereflexovaných přejímek Maxe Broda, který nebyl objektivním vyličitelem poměrů, ale vytvořil velmi subjektivní mýtus pro další generace. Funkce kap. 4 (Pražský literární dům), která obsahuje pouhé čtyři(!) řádky, není jasná. Další slabinou osnovy jsou podkapitoly, které postrádají protějšek (kap. 2.1, 3.1, 3.3.1, 4.7.1).

Co se týče samostatné práce autorky, je třeba kriticky poznamenat i to, že shrnutí obsahu jednotlivých zmíněných děl a několik málo interpretačních komentářů (pro které stejně není téměř žádný prostor) jsou z velké části (přeložené) citace z české sekundární literatury (např. pozn. 55, 58, 59, 123, 124, 127, 135, 137, 159, 213). Údaje o jednotlivých autorech jsou v podstatě převzaty pouze z jednoho zdroje (např. Brod/Leppin – Kosátek 2001). Shrnutí (kap. 5) bohužel nepřináší syntézu předchozích autorských přehledů: Nakonec je zde pouze reprodukována struktura a postup práce (což vlastně mělo být součástí úvodu). Z práce je znát, že se autorka zajímá o pražskou německou literaturu, ale čtenáři se nedostane kvintesence podání. To, že pojednávání autoři měli blízký vztah k Praze, není nic nového a shromáždit tento soubor poznatků z (převážně nevědeckých zdrojů) je velmi skromný vědecký počín.

Další výtka se týká skutečnosti, že autorka se téměř vůbec nevyjadřuje k tomu, jak se životopis a dílo daných autorů odráží v podobě jejich pomníků v Praze. Většinou jsou citovány pouze nápisy. Vzhledem k tomu, že zmíněné sochy, pamětní desky a sousoší vznikly až dlouho po zániku pražské německojazyčné komunity, bylo by zajímavé zjistit, co přesně spojuje české obyvatele Prahy s těmito německy mluvícími autory, které si připomínají, a z jakého důvodu a jakým způsobem jsou připomínáni. V této souvislosti v práci obecně chybí kulturněhistorický úvod do tematického komplexu „pamětních míst“. V bibliografii jsou citovány práce Erll (2017) a Gudehus/Eichenberg/Welzer (2010), není však možné zjistit, kde jsou tyto zdroje v bakalářské práci reflektovány.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Z hlediska gramatiky a stylu je jazyk práce v pořádku a převážně bez chyb. Občas se však objevují emotivní a hodnotící výrazy, které nejsou ve vědeckém článku na místě, např.: „*wütenden Pestepidemie*“ (s. 8), „*der vielleicht größte Schlag*“ (s. 8), „*erschüttert die Welt bis heute*“ (s. 9), „*wahre Heimat*“ (s. 13), „*nicht gerade vielversprechend*“ (s. 15), „*Respekt verdient er*“ (s. 17), „*Doch nicht immer ist alles so rosig*“ (s. 23), „*Ihr Kopf war immer in den Wolken*“ (s. 36), „*Leider ist dieses Restaurant schon seit einigen Jahren geschlossen*“ (s. 40), „*Leider war es für seinen Ruf [...]* zu spät“ (s. 42).

V souvislosti s terminologií je třeba zmínit i nejednotné etnické zařazení diskutovaných autorů (Kafka; „*deutscher Schriftsteller jüdischer Herkunft*“, s. 18; Werfel: „*österreichisch-tschechischer und auch jüdischer Herkunft*“, s. 27; Kisch: „*ein Deutscher jüdischer Abstammung*“, s. 32; Meyrink: „*ein gebürtiger Österreicher*“ – „*ein Deutscher nichtjüdischer Herkunft*“, s. 41; Leppin: „*nicht jüdischer Herkunft*“, s. 44; Urzidil: „*väterlicherseits Deutscher [...], aber mütterlicherseits jüdische Wurzeln*“, s. 46; Rilke: bez zařazení). Zde měly být termíny ‚německý‘ (jazykový?), ‚rakouský‘ (konstituční?) a ‚židovský‘ (etnický, konfesní?) jasně definovány či vymezeny a důsledně používány.

Kromě toho se v textu občas objevují obsahové chyby, jako např. následující: Kafkova školní léta nezačala gymnáziem (s. 18); Kisch nenapsal svou knihu v roce 1924 *poté*, co musel kvůli nacistické okupaci opustit Prahu (s. 33-34); a Rilke mohl mít stěží „*eher negative Einstellung gegenüber der Tschechischen Republik*“ (s. 39), která za jeho života (ještě) neexistovala.

Co se týče použitých zdrojů, je třeba vytknout, že práce je z velké části založena na populárně-naučných internetových stránkách, z nichž některé patří do oblasti cestovního ruchu, jiné do (bulvárního) denního tisku nebo dokonce do oblasti knihkupectví (www.praha.cz; www.prahaneznama.cz; www.vaseliteratura.cz; www.kehilaprag.cz; https://cdn-vsh.prague.eu; www.kudyznudy.cz/; www.barcelo.com; www.turistika.cz; www.prazsky.denik.cz; https://sever.rozhlas.cz/; www.novinky.cz; www.databazeknih.cz; http://www.bookrags.com). Několikrát jsou navíc jména autorů (uvedená na příslušných stránkách) opomenuta. Kromě toho dochází k porušování vědeckých konvencí týkajících se citování zdrojů:

- uvedení editora antologie místo autora článku v ní publikovaného (Becher et al. 2017);
- uvádění vydavatele místo autora (Vitalis 2019, pozn. 101);
- citace nepoužitých zdrojů v bibliografii (Erl 2017; Gudehus/Eichenberg/Welzer 2010);
- citace překladů z české (sekundární) literatury (např. Brod 1993; Demetz 1998; Kosátik 2001; Kafka 1998; Kneidl 1997; Loužil 1996; Urzidil 1997) – bez uvedení, že nejde o originál, ale o překlad autorky (např. pozn. 34, 35, 47, 146, 173, 185, 226);
- používání ‚internetových‘ uvozovek ("...") v celém textu.

Obecně nepůsobí dobře, když se v germanistické práci používá téměř výhradně česká literatura, která je většinou překladem původních německých textů. To zbytečně vede k příliš častým citacím z druhé ruky. Fotografie památníků jednotlivých autorů v příloze díla jsou ilustrativní, ale nejsou komentovány ani na ně není odkázáno v souvislém textu („s. Anh. 7“ apod.). Navíc minimálně jeden z vyobrazených pomníků (pomník Alberta Einsteina, příloha č. 7) nemá s tématem práce nic společného.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE

(celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Práce svědčí o velkém zaujetí tématem a po jazykové stránce je na dobré úrovni. Četné nedostatky v oblasti jasného vymezení cílů, struktury, využití zdrojů apod. mají však negativní vliv na celkové hodnocení práce.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ

(jedna až tři):

- (1) Franz Kafka je v České republice již několik let stále častěji interpretován jako ‚český‘ autor (v roce 2005 byl zvolen 55. největším Čechem, jeho díla jsou v českých knihkupectvích uváděna pod českou/domácí beletrii atd.) – ačkoli nezanechal žádné dílo v češtině. Něco podobného nelze pozorovat u jiných pražských německy píšících autorů – ani u jiných autorů úzce spjatých s Čechami životem i dílem, jako je Adalbert Stifter. Jak si tento jev vysvětlujete?
- (2) Germanistika na Univerzitě Karlově v Praze v roce 2015 prohlásila: „*Chceme zrušit termín *pražská německá literatura*“ (<https://deutsch.radio.cz/wir-wollen-den-begriff-prager-deutsche-literatur-abschaffen-8257934>), který jste použila v názvu své práce. Zaujměte k plánu pražských germanistů stanovisko.*

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):
dobře (3)

Datum: 13. 5. 2023

Podpis: